שאול שיף

התגובה ההולמת לדודי וייסמן: חרם

בעל השליחה ברבנות הכולל, דודי וייסמן, מתפקח לערך יסוד מרצ'אלי המעוגן בצדיכה האלמנטרית של כל חברה שפויה, ועוד מרכזי ביהדות - יום המנוחה השבועי. במהלך אחת ההתייעצויות, שהתקיימה בשבוע שעבר ונסבה על דרכי תגובה אפשריים לנטיה התנגדותו זו - עלתה הצעה, שהרוב דחה על הסף: הדובר שאינו שומר מצוות, סיפר, כי ליקט אוסף סיפורים שרמי לב, כיצד יהודים במחנות ההשמדה היו מוכנים למסור נפשם למען השבת, וכך לאורך הדורות, בכל אימי הרדיפות לסוגיהן, יהודים הקריבו חייהם בעבורה. "אני אישית אשלם לו ואת ואספר לו על עצבי כחילוני, אולי זה יעשה לו משהו". נימוקים לא מעטים היו נגד הרעיון הזה שאכן נגנז. מה שהכריע באמת נגד, הייתה אמירה של איש עסקים יהודי: "אינכם יודעים ואיננכם מכירים מהי התאווה לבצע ותאוות הבצע ברמות הללו של עולם העסקים. הוא קורא במדורי הכלכלה על נוחי דנקנר, על יצחק תשובה, על לב לבייב והדומים להם. והוא מבקש לעקוף אותם ולדהור קדימה, ואם השבת היא המחיר על כל המשמע מכך - שום דבר לא יעזור. מדובר בחמדת ממון וכבוד בלתי נשלטים ממעט".

ואכן, דמעות של מוחרים כי הוא ישבור את מסה לחמם או לחילופין "יאלצו גם הם להישיר בשבת ממשפחתם ולפתוח את התנת כדי לשרוד. אינן מזיזות לדודי וייסמן. הוא ישריד את העובדים ממשפחתם ביום המנוחה השבועי היחיד, ויעביר גם את אלה שבאמת היו רוצים לשבות בשבת אך אינם עומדים בפיתוי להרוויח עוד כמה שקלים נוכח שכרם הנמוך. ומעל לכל: יפר את קדושת השבת ויום המנוחה לא בגלל שהוא רעב ללחם. הדודי וייסמן הזה, אלא שהוא רוצה לקשות עוד "קושה" על חשבון השבת דווקא בשביל בצע כסף. בצע כסף, בצע כסף. כל יהודי ולא יהודי, שאכפת לו להם מיום המנוחה השבועי, כל יהודי שאכפת לו מקדושת השבת, חייב להדיר רגליו וכיסו ממגוון עסקיו של דודי וייסמן גם אם לעיתים הדבר כרוך במרחק. כי שמוכר בחולי ראשית הממון מבין רק את שפת ההפסדים והחרמות, ובשפה הזאת יש לדבר איתו.

כותבת פרופ' רות גביזון (באמנה עם הרב יעקב מדן שליט"א) "אנו שואפים לחזק את מקומה של השבת בתרבות היהודית על כל גווניה. ולדדניש כי השבת חשובה לא רק לשומרי מצוות. בהקשר זה, אין מדובר כאן רק בשמירה מפני דרכי שלום, ובדרישות מוסכמה מפיעור ברגשיותיים ייעדפותיהם של שומרי מצוות. לשיטתי, הסדר מוסכם בנושא אופייה הציבורי של השבת הוא אינטרס עצמאי של יהודים שאינם שומרי מצוות. אינטרס זה בולל בין רצון רדגביר אחדות יהודית משותפות עם שומרי מצוות ומסורתיים, אך גם - ולא פחות - אינטרס עצמי חזק בהדגשת יסודות תרבותיים משותפים של יום מנוחה ישל הזדמנות מוכנית לא לעסוק בעניינים בעלי אופי העסקתי צרכני ומסחרי. נכון שהאינטרס הזה קיים גם לדודים החולנים הרוצים לשמר מדכיב תרבותי של יהודים. הסכנדים כי יתודד של רשבת בפסיד הציבורית הוא מרכיב כזה".

דברים של טעם. אבל בשלים ומבוטלים לעומת עיד חיפו דיידים

בסוד שיח אילי הון

לבייב: הדברים האמיתיים בחיים הם תורה ומצוות

הסופר והעתונאי יאיר בורובוב, ריאיין את לב לבייב ל"מעיינותיך לצעירים" לקראת חג השבועות. כתב עת זה מיועד בעיקר לבני הנוער בישיבות התיכוניות והאולפנות. הוא יוצא לאור עלידי ארגון "תורת חב"ד לבני הישיבות" בראשותו של הרב משה שיל"ת. להלן קטעים מהראיון:

האם "ברכת ה' היא תעשיר" מדבר אליך, או שלדעתך מי שריצה עושר צריך לדעת לעבוד נכון?

"רואים זאת במוחש, ואני רואה זאת אולי יותר מאנשים אחרים, כי אני נחשף לסוגים רבים של אנשים ולהזדמנויות רבות יותר מאדם ממוצע. ישנם אנשים רבים, גאונים, שעושים הכל בצורה נבונה בעסקים, ואינם מצליחים להגיע לעושר. יתירה מזו, לעיתים שוקעים בחובות והוספים עניים. מן העבר השני, רואים אנשים שהתעשרו בלי פרופורציות לערך השקעתם. הם עשו הכל בצורה חובבנית, בלי מחשבה יתירה, לקחו סיכונים לא מחושבים, והתעשרו עושר עצום.

"אני לא אומר שעולם העסקים הוא מדבר פרא ללא כללים, אך בנוגע לשאלתך, בהחלט אני רואה בחיי היום יום, את הנאמר בפסוק: 'ה' מוריש ומעשיר'".

אתה יודע במקרה על מצווה קלה בהחמרה, איך מתבלים עליך עסיתים - יתודים נוריים - ברחבי העולם?

"בכבוד והערכה רבה. לצערי, לעיתים הגויים מכבדים את האמונה והדת היהודית, אפילו יותר מאשר יהודים כאן בארץ. לא פעם כאשר קיימתי מפגשים בקוקטיילים בינלאומיים והיו בעיות כשרות לא טעמתי מהמזון שהוגש, והמארחים רק התפעלו מהנישה האמונית והשמירה על המסורת. לא אחת דחיתי הצעות ופגישות חשובות, בשל העובדה שהן היו כרוכות בחילול שבת, חלילה. אני יכול להצהיר שמעולם לא הפסדתי מכך. להיפך.

"הניסיון שלי מוכיח שכאשר מתנהלים מול אומות העולם בצורה תקיפה, עם גאווה יהודית, אין שום דבר שיכול לשבור את הרוח היהודית. עם הדרך הזו, עם אותה נחישות אנו צועדים אלפי שנים בהיסטוריה עמוסת המארעיות של העם היהודי. רק זו הדרך".

האם גם אתה תתתקם על "שוב לי תורת פרץ מאלפי זהב וכסף"? מה באמת חשוב לך בחייך?

"את הפסוק הזה אמר דוד המלך. שהיה לא רק עשיר עצום, אלא גם מלך. בהיותו כזה, דוד היה אדם כל יכול ולא חסר לו מאומה. כל מה שרק עלה בדעתו, יכול היה לממש מיד. הפסוק הנ"ל נאמר על ידי בשידתו לה', ודווקא כמי שחווה את העושר העצום ומי שהיו בידיו אפשרויות בלתי מוגבלות, הוא זה שיצא באותה הכרזה כי התורה שווה יותר מכל הון שבעולם.

"נדמה לי שדודי המלך ע"ה דיבר לא רק בתיאוריה. אלא מתוך פרקטיקה וניסיון. לכן, כדאי לכולנו לחתום על אותו פסוק, ליישם אותו בחיינו, ולהשקיע בדברים האמיתיים בחיים, שהם תורה ומצוות".

איך יש לך זמן ללמוד תורה עם כל חייקף העסקים? מה אתה אוהב ללמוד?

"זהו לא סוד שמרבית היום שלי מוקדש לעסקים. ההתעסקות הזו גוזלת ממני כוחות וזמן רב, אך אינני מוותר על קביעות יומית ושבועית ללימוד תורה. מנוסח השאלה: אפשר להבין שאם אין ליהודי זמן ושנאי נפשי. אין עליו חיוב ללמוד תורה, חלילה. חשוב להדגיש ולציין שגם אם אין זמן ופנאי נפשי. מוטלת עלינו כיהודים החובה לפנות זמן, ולהקדיש עיתים לתורה. כך גם אני נוהג לעשות מידי יום ומידי שבוע. בשבת, כמובן, מתאפשר לי ללמוד יותר.

- "אני מרגיש חיבור מיוחד לימוד הסידות ולתורותו של הרבי מליובאוויטש זי"ע. הרבי משלב גאונות אדירה בתורה עם דרישה מחסידיו לצאת ולפעול עם האחר, עם הזולת, לא להתכנס רק בד' אמות של בית המדרש אלא לצאת ולהביא את התורה ליהודי שני. אני חש קירבה והזדהות מיוחדת עם הדרך הזאת".

האם אתה מרגיש שלימוד התורה שלך עזיר לך בעסקים?

"בכוחן שלימוד התורה הוא דבר שמחדד את המגח יותר מכל תחום אחר, אך לא בגלל זה אנחנו לימדים את התורה. זהו רק פרעל יצא. בחסידות נאמר שלימוד התורה צריך להיות בגלל שהיא תוכמתו של הקב"ה. הוא מסר לנו אותה באהבתו וברחמיו הרבים, ועלינו לייקר אותה מאד ולא להשתמש בה כקרדים לחפור".

איזה תובנות ניתן לקחת מעולם העסקים אל תחום לימוד התורה?

"רק מעצם המילה 'עסקים' אפשר ללמוד דבר-גדול. כולנו מכירים את הנאמר בפרקי אבות 'כל העוסק בתורה'. הלשון עסק שנאמר בנוגע לתורה מלמדנו שהתורה צריכה להיות בבחינת עסק, כמו שבעל עסק מרוח כל ריום בעסק שלו כיצד להצליח, כך גם בחוד ישיבה צריך לעסוק בתורה. כמו שבעל עסק מעולם לא מרוצה ממה שיש לו, ותמיד רוצה להרחיב וליצאת את המסחר שלו החרצה, כך על לימודי התורה להרחיב בלימוד התורה, לזכות אחרים במה שלמדנו".

רבים מתארים אירוע ממחיל "משבה תתורנית ברוסיה, גם באירן אתה משקיע מכומים אדירים בשרוייקים חינוכיים. מדוע איש עסקים כמותך משקיע כל כך הרבה זייקא בחינוך?

"ההשקעה הזו בחינוך נובעת מתוך הבנה עמוקה שאם לא נתמקד בעשייה בתחום זה, מספר היהודים בעולם ילך וייצטמצם, כפי שקורה היום. עד שבדור הבא נאבד אחוזים גדולים מהעם היהודי. לפני עשרות שנים עבר העם היהודי שואה אימה על אדמת [redacted] שליש מהעם היהודי נכחד. העם היהודי מציין מאז את מאורעות זכר השואה וכולם נשבעים ש'לעולם לא עוד'. אך מה-שמתרחש היום בעולם היהודי, בעיקר בתפוצות, היא שואה שקטה. ההתבוללות ונישואי התערובת, מאבדים עוד ועוד אחוזים מהעם היהודי. על מנת לעצור את התופעה אני סבור שיש להשקיע בחינוך. ברגע שמגבירים אצל צעיר יהודי את המודעות לזהות שלו, ללאום שלו, להיסטוריה, למורשת שלו ולעובדה שהוא חלק מהעם הנבחר, הסיכויים שהוא יתבולל כעבור שנים הולכים ופוחתים. אך אם גדל ילד, בחבר העמים או בכל מקום אחר בעולם, חסר ידע לחלוטין על העם היהודי, על ייחודיותו, על האמונות והמצוות שקיבלנו מבורא עולם - הוא מרגיש עם כמל העמים, ואין שום סיבה שלא יתבולל ויתחתן עם גויה. הילדים שלו כבר יהיו גויים לכל דבר, ואז כבר לא ניתן יהיה לתקן את המצב המעוות. אנ, כבר הכל יהיה אבוד. לכן אנחנו משקיעים כל עוד אפשר לתקן".